

N:o 67.

Af Herr J. Anderson i Tenhult: Om ändring i den kommunala rösträtten på landet.

Redan vid första tillämpningen af Kongl. förordningen den 21 Mars 1862 om kommunalstyrelse på landet befarade man, att allt för stort inflytande i kommunens angelägenheter var lemnadt uti en del röstberättigades händer, och som följd deraf den öfriga delen af kommunen och de mindre deltagarne i de kommunala angelägenheterna allt mer och mer förtryckas; sådan förmodan har ej allenast besannats, utan äfven å många ställen betydligt tilltagit. Erfarenheten har ådagalagt orimligheten af den röstberäkning, som nu följes och tillämpas, lika som genom Statistiska Centralbyråns berättelser är ådagalagdt, att för några år sedan uti 54 af rikets 2,354 landkommuner en röstegande innehade öfver hälften af hela fyrktalet, högsta fyrktalet på en person utgjorde uti 360 öfver $\frac{1}{4}$ intill hälften och uti 1,026 öfver $\frac{1}{10}$ intill $\frac{1}{4}$ samt att beträffande antalet personer, som hade visst fyrktal öfver $\frac{1}{10}$ af hela kommunens, innehade 54 öfver hälften, 378 öfver $\frac{1}{4}$ intill hälften och 1,697 öfver $\frac{1}{10}$ intill en fjerdedel.

Under de 20 år, som ofvan nämnda Kongl. förordning varit tillämpad, hafva nya förhållanden inträffat, som lagt röstöfvervigten i andras händer än som vid Förordningens tillkomst beräknades, ity att en mängd fabriker och industriella inrättningar tillkommit, en mängd hus och byggnader, synnerligast vid jernvägsstationer, uppstått, som utan jordbruk representera betydliga belopp, hvilka menligt inverka på den öfriga kommunens beslutanderätt. Det finnes exempel på kommuner, hvarest tillfälliga anläggningar finnas, som med begagnande af sin röstöfvervigt inledt kommunen i så svindlande företag, att de vid beslutens fattande undertryckte kommunens medlemmar under decennier haft att kämpa mot påtvingade utgifter, under det att den eller de få, som afgjort frågan om utgifternas belopp, försvunnit, lika som den tillfälliga egendom, för hvilken rösträtten blifvit utöfvad.

Sedan år 1862 års förordning tillkom, hafva äfven andra förhållanden inträdt, som hvar i sin mån åskådliggöra, att nuvarande kommunalröstberäkning är olämplig; såsom sådane må uppgifvas, att i fråga om kyrkobyggnad; utöfvas rösträtt efter samtliga fyrkar, men vid arbetets utförande faller tyngden på fastigheten och att vid tillsättande af folkskollärare följes fyrktalslängden, hvaraf följer att en enda person kan tillsätta sådan, tvärt emot hela den öfriga församlingens vilja. Jag känner en församling, hvarest under de senare åren en större fabrik i närheten af en der varande jernvägsstation blifvit uppförd, hvars egare är bosatt å annan, mycket aflägsen ort, som genom sin vid fabriken boende bokhållare, tvärt emot alla de öfrige i valet deltagandes vilja och afgifna röster, ensamt tillsatte församlingens folkskollärare; valet lärer blifvit öfverklagadt på den grund, att bokhållaren der ej var mantalsskrifven, men följdén af klagomålet har jag mig icke bekant.

Då sådana förhållanden kunna inträffa och det i alla fall är otillbörligt, att en eller två inom kommunerna ega att diktera hvilka beslut som helst och tvinga alla öfriga röstberättigade och skattskyldige att ingå på hvilka äfventyrliga företag, en eller några få vilja företaga, får jag för att någorlunda söka jemnvigt inom det kommunala området vördsamt föreslå,

att Riksdagen för sin del ville besluta, att 11 § i ofvan omnämnda Kongl. förordning får följande lydelse:

Röstvärdet skall beräknas efter det en hvar röstegande åsatta fyrktal, dock eger ej någon utöfva rösträtt för mer än en tiondedel af kommunens hela fyrktal efter fyrktalslängden.

Då nödvändigt är, att belöpande fyrktal i fyrktalslängden i och för debiteringen upptages, så föreslås,

att formulär Litt. A. till kommunalförordningen förses med ytterligare en kolumn, upptagande det antal fyrkar, för hvilka rösträtt må utöfvas.

Stockholm den 24 Januari 1883.

J. Anderson

från Tenhult.